

MØDE MED GENT MARTS 2010

AF EDDIE DANIELSEN

■ Det er godt at komme til Gent. Ikke som at komme hjem til Århus – det siger sig selv – men næsten lige så godt. En by lidt mindre end Århus, med en lidt mindre, men dog tilpas distance til metropolen, et lige så vitalt uddannelsesmiljø med omkring 40.000 studerende (fortæller taxachaufføren, rystende på hovedet af de unge cyklisters dødsforagt i myldretidstrafikken →) og den velbevarede og homogene bykernes katedraler, torve og borgerhuse.

Om aftenen, i mængden af unge på cafeerne ved floden, som binder en sløjfe gennem byens hjerte, får vi til gengæld det indtryk, at der er mindre højdecibel-dødsforagt i beruselsens selvudfoldelse her end den, vi møder i vores nytivoliserede århusianske Å-miljø.

Folkeliv ved floden i Gents historiske centrum.

Som et led i det EU-støttede museale projekt: "Connecting the European Mind", tidligere beskrevet i "Helikopter", deltog Museum Ovaraci d. 18.-19. marts i et af en række "Expert Meetings". Værten var denne gang Museum Dr. Guislain i Gent, som ligger en times kørsel fra Bruxelles. Jeg deltog i mødet sammen med museumsleder Mia Lejsted.

Værtskabet på Expert Meetings cirkulerer mellem de deltagende institutioner. Temaerne, som behandles på de enkelte møder, knytter sig til de projekter, som er beskrevet og bevilget støtte til i ansøgningen, som blev imødekommet af EU's Kulturprogram 2007-2013.

I hukommelsen

På mødet i Gent var dagsordenen bl.a. Museum Dr. Guislains særudstilling: "Uit het Geheugen", eller "I Hukommelsen – om at vide og glemme".

Udstillingens ærinde er at efterprøve hukommelsens centrale betydning i menneskets tilværelse. Især søger udstillingen at påvise betydningen af hukommelsens fravær. Kunst og litteratur ses i denne sammenhæng som essentielle medier til bearbejdelse og lagring af indtryk og i

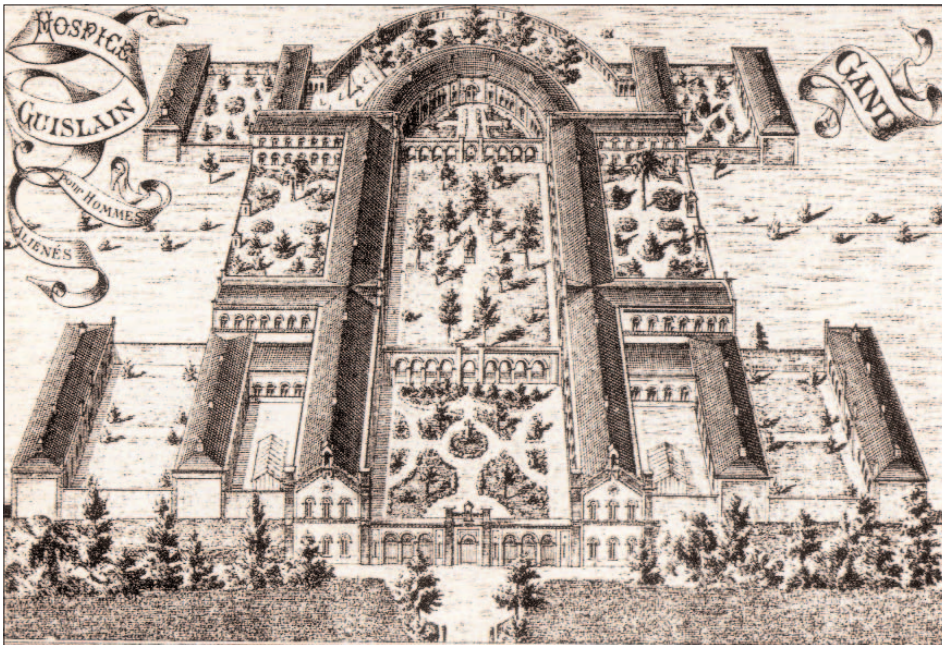
denne forstand som en væsentlig faktor i menneskehedens kollektive erindring.

Vores værter gav en beskrivelse af en intuitiv proces med mange bolde i luften hen imod det færdige udstillingsresultat, og med mange eksterne partnere involveret i udformningen.

Her vil jeg give et kort signalement af Museum Dr. Guislain: I 1851 besluttede bystyret i Gent, bl.a. på baggrund af mange års bestræbelser fra Belgiens – eller "de sydlige Nederlandes" første psykiater, Dr. Joseph Guislain, at der skulle opføres en moderne sindssygeanstalt for de fattige i byen. Den stod klar i 1857, altså blot 5 år senere end vores Jydske Asyl.

Uden for byporten

På flere punkter er der klare paralleller til vores hospital i Risskov: Eksempelvis var det et krav fra Dr. Guislain, at hospitalet skulle lægges i rolige omgivelser væk fra byens larm, så det blev placeret uden for den daværende byport. I dag er Hospitalet, og dermed Museum Dr. Guislain – som det jo går – opslugt af et boligkvarter. Museet og hospitalets omgivelser besidder ikke de

Dr. Guislain Hospital, som åbnede i 1857. Samtidigt stik.

Forneden:

Her ser vi den oprindelige grundplan i stiliseret udgave, anvendt som museets logo.

landskabelige kvaliteter og har ikke det store jordtilliggende med den spektakulære nærhed til skov og strand, som gør Risskov-hospitalet så smukt. Ambitionen om at etablere en nærmest meditativ ro, tilsammen med den meningsfulde beskæftigelse, synes dog identisk med overlæge Selters intentioner fra 1852 her i Risskov.

Lukkede gårdrum

Guislain Hospitalets arkitektur er opbygget omkring lukkede gårdrum. De er omgivet af søjlegange, som umiddelbart giver fornemmelsen af en opfordring til afmålt bevægelse – til at spadsere i adstadigt tempo, mens man gør sig dybe overvejelser omkring eksistentielle spørgsmål. Mindre kan måske også gøre det – Det ligger lige for at fremmane klosterbrødre for det indre blik i kolonnadernes dybe perspektiv. Åbenheden mod gårdenes haver, dufte og lavmælte lyde kontrasterer afsondretheden fra sporvognenes bimbler, trafikken og den allestedsnærværende suburbia, som tikker af sted, blot nogle meter borte. Omverdenen fortoner sig med en mindelse om effekten af tandlægens lattergas. Murene, som omkranser Guislain-hospitalet, skulle holde de sindssyge inde og omverdenen ude. Her er de intakte og bidrager til følelsen af en

lukket verden. I Risskov er mure og hegn for længst forsvundet.

Gode gerninger eller nåde

I Gent var det en katolsk orden: "Brothers of Charity", som i samarbejde med Dr. Guislain stod bag hospitalsbyggeriet. Ordenen blev oprettet af præsten Peter Joseph Triest i 1807 med det formål at skabe bedre og mere menneskeværdige forhold for fattige, ældre og syge, og dermed også for patienter i psykiatrien.

For ordensbrødrene var, og er, motivationen at nærme sig Gud gennem gode gerninger, hvor vi lutheranere jo satser mere på nåden.

Ordenen spiller i dag en væsentlig rolle på internationalt plan med afdelinger i 30 lande.

Højt til loftet

"Brothers of Charity" står stadig bag en substantiel støtte til både hospitalet: "Psychiatrisch Centrum Dr. Guislain" og Museum Dr. Guislain, som har en stor del af det oprindelige anlæg fra 1857 til sin disposition. Faktisk har en del af museets etagemeter sine steder en vis BZ-atmosfære – rum og korridorer står uistandsatte og venter på, at man får frigjort ressourcer til at fylde dem med indhold.

Et blik fra kolonnaden ud i en af hospitalets gårdhaver.

Lokalet på Museum Dr. Guislain, som kommer til at danne ramme om Museum Ovartacis kommende vandreudstilling af Ovartacis værker. Opbygningen med spanske vægge etablerer et mere intimt "rum i rummet".

Hvor Museum Ovartaci har ca. 2.000 m² samt lånte lokaler til arkiver til rådighed, har Museum Dr. Guislain ca. 10.000 m² at gøre med, hvoraf ca. halvdelen er i brug til udstilling og administration.

Hvad Museum Dr. Guislain har, som vi på Museum Ovartaci godt kunne misunde, er det rumlige volumen: i udstillingsrummene er der næsten overalt omkring 8 meters loftshøjde. Det er dimensionerne på de gamle sovesale, der er bevaret. I vores psykiatriske udstilling er der ganske lavt til loftet, og det kan bidrage til at etablere en psykologisk, oplevelsesmæssig begrænsning.

Vinduesløse lokaler

I Guislain-museets udstilling møder vi det gængse nutidige museumsdesign med vinduesløse lokaler og en lettere labyrintisk passage. (Jeg kan opleve det klaustrofobisk, som en fødselsvej, man må kæmpe sig igennem, forbi hastigt forbigående udstillingsgenstande, ud til et forløsende skrig – måske upraktisk, når man nu er i museumsbranchen –). Med spanske vægge i moduler, gennemgående mørke vægfarver og mængder af spots tilstræber man at skærpe den besøgendes opmærksomhed på den enkelte highlightede genstand, tage ham/hende ved hånden og pædagogisk guide i den

ønskede retning uden for mange svinkeærinder eller distraktioner.

En uundværlig distraktion

På Museum Ovartaci lukker vi overalt i udstillingen en del af dagslyset ind gennem lette gardiner for de gamle sprossede vinduer – vi søger selvfølgelig at tage højde for, at sarte udstillingsgenstande skal beskyttes mod lysets nedbrydende effekt – men i samme åndedrag åbner rudens membran op til en uundværlig distraktion, vores væsentligste udstillingsgenstand: hospitalets oprindelige arkitektur og omgivelser, endda i et kongenialt samspil med kunstneren Ovartacis gengivelser af samme – Det kan man godt være glad for –

Okay – jeg kommer nok til at krybe til korset og vedstå, at min en anelse misundelige-den fattige slægtning fra landet-attitude imødegås af overbevisende kvalitet, store personale-mæssige ressourcer og rettidig omhu i Guislain Museets udstillinger og aktiviteter.

I øvrigt: mødet var vellykket, alle var glade, vi kom godt hjem og ser, kun en anelse betænkelige – og forventningsfulde – frem mod værtskabet for det kommende "Expert Meeting" her i Risskov i juni måned.

Guislain hospitalets indgangsparti.